

[Avaleht](#) > Minu õigused uurimise ajal

Minu õigused uurimise ajal

A) Kas uurimist mõjutab see, et ma olen välisriigi kodanik?

Kui te süüdistatavana teatate, et te ei räägi keelt, milles menetlus toimub, on teil õigus suulisele ja kirjalikule tõlkele.

B) Millised on uurimise etapid?

i) Tõendite kogumise etapp / uurijate volitused

Kriminaalmenetlus algab süüdistuse esitamise eelsete ettevalmistavate toimingutega, eelkõige kuriteoteate või mõne muu teate vastuvõtmisega, millele järgneb laekunud teate kontrollimine ja edasiste sammude kohta otsuse tegemine.

Kui teil tuleb anda ütlusi isikuna, kes teatavate andmete põhjal pani väidetavalt toime kuriteo, on teil õigus vaikida ja õigus saada tasuta õigusabi.

Kui on alust esitada süüdistus, liigutakse kriminaalmenetluse kohtueelsesesse ettevalmistusetappi. Sõltuvalt kuriteo raskusest võivad kohtueelsed ettevalmistused seisneda uurimises, kiirendatud uurimises või nn ülikiires uurimises.

Seejärel võidakse teile esitada süüdistus. Teid tuleb teavitada sellest viivitamata ja teie kui süüdistatav võite esitada süüdistuse peale kolme tööpäeva jooksul kaebuse.

Kui teile esitatakse süüdistus, on teil süüdistatavana teatavad õigused, sealhulgas õigus anda ütlusi kõigi süüdistuse aluseks olevate faktiliste asjaolude ja seonduvate tõendite kohta, kuid teil on ka õigus vaikida. Te võite esitada enda kaitseks faktilisi asjaolusid, pakkuda, esitada ja hankida tõendeid ning teha ettepanekuid, esitada taotlusi ja edasikaebusi.

Teil on õigus valida endale kaitsja ja temaga konsulteerida, sealhulgas õiguskaitseasutuse või kohtu menetlustoimingute ajal. Ülekuulamise ajal te siiski ei saa pidada kaitsjaga nõu selle üle, kuidas vastata küsimusele, mis teile esitatakse. Te võite nõuda oma kaitsja viibimist ülekuulamise juures ning samuti tema osalemist muudes kohtueelsete ettevalmistuste raames tehtavates menetlustoimingutes.

Te võite kasutada oma õigusi isiklikult või oma kaitsja kaudu.

Kui te ei saa endale kaitsjat lubada, on teil õigus tasuta kaitsele või kaitsele vähendatud tasu eest. Te peate siiski tõendama, et teil on õigus sellisele tasuta kaitsele või vähendatud kaitsetasule.

Õiguskaitseasutused ja kohus peavad alati teavitama teid teie õigustest, sealhulgas ülestunnistamise olulisusest, ning tagama, et te saate oma õigusi täie määral kasutada.

ii) Kahtlustatavana kinnipidamine

Kinnipidamine on menetlustoiming, mis seisneb uurimisel isiku vabaduse lühiajalises piiramises.

Uurimisel võidakse teid kriminaalmenetluse käigus kinni pidada, kui on olemas mõni alus, mis õigustab eelvangistuse rakendamist, ja asja kiireloomulisuse tõttu ei ole võimalik kinnipidamisotsust enne hankida. Kinnipidamine viib läbi politseiametnik, kes peab teid teavitama kinnipidamise põhjustest ja teid viivitamata üle kuulama.

Kui teid tuleb pärast seda määrata eelvangistusse, peab prokurör seda taotlema 48 tunni jooksul (terroriakti korral 96 tunni jooksul). Seejärel peab kohus tegema 48 tunni või eriti raske kuriteo korral 72 tunni jooksul otsuse.

iii) Ülekuulamine

Ülekuulamise ajal ei tohi rakendada ebaseaduslikke abinõusid, et sundida teid süüd omaks võtma.

Uurimise ajal tuleb enne ülekuulamist teavitada teie õigusest anda ütlusi või vaikida. Teid tuleb teavitada ka sellest, et keegi ei tohi sundida teid süüd omaks võtma. Samuti tuleb teid teavitada võimalusest valida endale kaitsja või nõuda endale kaitsja määramist ja viibimist ülekuulamise juures.

Teile tuleb anda võimalus anda üksikasjalik vastus teie vastu esitatud süüdistuspunktidele ja pakkuda oma ütluste kinnituseks tõendeid.

Teil võidakse paluda täiendada oma ütlusi või selgitada väljajätteid, ebaselget teavet või vasturääkivusi. Küsimused peavad olema esitatud delikaatselt ja arusaadavalt. Teile ei tohi esitada küsimusi, mis on suunavad või eksitavad, ega küsimusi, mis sisaldavad faktilisi asjaolusid, mis tuleb teie ütluste põhjal alles tuvastada. Küsimustega ei tohi põhjendamatult rikkuda teie eraelu puutumatus, välja arvatud toime pandud teo motiivi väljaselgitamisel.

iv) Eelvangistus

Teid saab määrata eelvangistusse vaid siis, kui teie vastu on esitatud süüdistus ja tingimusel et tuvastatud asjaolud osutavad sellele, et toimunud on kuritegu, mille toimepanija olete teie, ja teie puhul kohaldub mõni eelvangistuse rakendamise alusest. Nende aluste hulka kuuluvad põgenemise oht, oht, et püüate mõjutada tunnistajaid, kaasosalisi jt, või oht, et võite panna toime uue kuriteo.

Teid tuleb üle kuulata enne eelvangistusse määramise otsuse tegemist. Võite esitada eelvangistusse määramise otsuse peale kaebuse, mille vaatab läbi kõrgem kohus.

Teil on õigus taotleda enda vabastamist. Võite esitada uue vabastamistaotluse 30 päeva pärast lõpliku eelvangistusse määramise otsuse tegemist.

Kohtueelsete ettevalmistuste tegemise ajal võidakse teid hoida eelvangistuses kuni 7 kuud (väärteo puhul), 19 kuud (kuriteo puhul) või 25 kuud (eriti raske kuriteo puhul).

C) Millised õigused on mul uurimise ajal?

i) Kas mul on õigus suulisele ja kirjalikule tõlkele?

Teil on õigus tõlgile, kui te ei räägi keelt, milles menetlus toimub. Teil on õigus kasutada kriminaalmenetluses keelt, millest te aru saate. Kui mõni tähtis dokument või otsus vajab tõlkimist, liitub menetlusega tõlkija.

ii) Kas mul on õigus saada teavet ja tutvuda toimikuga?

Kui uurimine või kiirendatud uurimine on lõppenud, on teil ja teie kaitsjal õigus tutvuda kogu toimikuga. Võite seejärel nõuda täiendavat uurimist.

Kohtueelses ettevalmistusetapis ja kohtumenetluse ajal on teil ja teie kaitsjal õigus tutvuda toimikuga ning teha väljavõtteid, märkmeid ja koopiaid.

iii) Kas mul on õigus kaitsjale ja õigus teavitada oma olukorrast kolmandat isikut?

Kui teid on kinni peetud või vahi alla võetud, on teil õigus teha 20minutiline telefonikõne enda nimetatud isikule.

Teil on õigus valida endale kaitsja ja konsulteerida temaga kriminaalmenetluse eri etappides. Te ei saa siiski küsida

temalt seda, kuidas vastata küsimustele. Teil on õigus nõuda oma kaitsja viibimist ülekuulamise ja muude menetlustoimingute juures.

Kui teid on määratud eelvangistusse või kui te kannate oma karistust, on teil õigus vestelda kaitsjaga, ilma et teised isikud juures viibiksid.

iv) Kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Võite palgata kaitsja omal kulul. Mõnel juhul on teil õigus lasta endale kaitsja määrata.

v) Mida on oluline teada seoses järgmisega:

a. Süütuse presumptsioon

Iga isikut, kelle suhtes on algatatud kriminaalmenetlus, peetakse süütaks seni, kuni ta kohtu lõpliku otsusega süüdi mõistetakse.

b. Õigus vaikida ja õigus ennast mitte süüstada

Lisaks õigusele anda menetluse käigus ütlusi on teil õigus vaikida. Keegi ei saa sundida teid ütlusi andma või süüd omaks võtma.

c. Tõendamiskohustus

Tõendite kogumise kohustus on õiguskaitseasutustel. Teil kui süüdistataval on õigus koguda tõendeid, kuid te ei pea seda tegema.

Õiguskaitseasutused peavad selgitama nii teie vastu kui ka teie kasuks rääkivaid tegureid.

vi) Millised on laste eritagatised?

Kriminaalmenetlust ei saa algatada või jätkata ja see tuleb katkestada, kui see on suunatud isiku vastu, keda ei saa kriminaalvastusele võtta tema vanuse tõttu.

Alaealise seaduslik esindaja võib astuda samme alaealise nimel, näiteks valida kaitsja ning esitada avaldusi, taotlusi ja edasikaebusi. Seaduslikul esindajal on õigus viibida kõigi menetlustoimingute juures, milles uurimisalune isik osaleb.

Alaealisel peab olema pärast süüdistuse esitamist kaitsja; kui alaealine ei suuda valida kaitsjat ise, määratakse see talle.

Kui alaealine on teo toimepaneku ajal noorem kui 15aastane, tuleb alati uurida, kas ta saab aru oma teo ebaseaduslikkusest ja suudab kontrollida oma käitumist. Kui eespool nimetatud tingimused ei ole täidetud, ei saa alaealist kriminaalvastutusele võtta.

Isegi kui õiguslik alus on olemas, võib alaealist kinni pidada vaid juhul, kui kinnipidamise eesmärki ei ole võimalik muude vahenditega saavutada.

Pädev kohus võib anda asja üle kohtule, kelle jurisdiktsioonis alaealine elab, või mõnele muule kohtule, kus menetluse eesmärk saavutatakse tõenäoliselt kõige paremini.

Millised on haavatavate kahtlustatavate eritagatised?

Haavatavad isikud kriminaalmenetluse kontekstis on isikud, kes ei ole oma vanuse või vaimse või füüsilise seisundi tõttu võimelised kriminaalmenetlusest aru saama ning ei saa sellises menetluses tõhusalt osaleda.

Neid ei tohi mingil moel diskrimineerida menetlusõiguste kasutamisel.

Raske vaimse või füüsilise/meelepuudega isikud tuleb lugeda haavatavaks.

Haavatavaid isikuid ja nende seaduslikke esindajaid (nt kohtu määratud eestkostja) või sobivaid täiskasvanuid (nt sugulane) tuleb teavitada kõikidest menetluslikest eriõigustest.

Ülekuulamisest politseis tuleb teha video- ja audiosalvestis.

Haavatavalt isikult vabaduse võtmist enne süüdimõistmist tuleks kasutada vaid viimase abinõuna. See peab olema proportsionaalne ja see peab toimuma sobivates tingimustes, pidades silmas haavatava isiku erivajadusi.

Kogu kriminaalmenetluse vältel tuleb kaitsta haavatavate isikute eraelu puutumatust, isikupuutumatust ja isikuandmeid.

D) Milliseid seaduses sätestatud tähtaegu kohaldatakse uurimise ajal?

Teil on õigus oma juhtumi menetlemisele mõistliku aja jooksul.

Uurimine tuleks lõpule viia väärteo korral kahe, kuriteo korral nelja ja eriti raske kuriteo korral kuue kuu jooksul. Nende tähtaegade järgimine ei ole siiski õiguslikult siduvad.

Võite esitada prokurörile kaebuse, milles palute kontrollida politsei käitumist ja kõrvaldada viivitused uurimises. Prokurör peab teavitama teid sellise kontrolli tulemustest.

E) Millised on kohtueelsed ettevalmistused, sealhulgas eelvangistuse alternatiivid ja päritoluriigile üleandmise võimalused (Euroopa järelevalvekorraldus)?

Kohtueelsed ettevalmistused on osa kriminaalmenetlusest. Need kestavad kriminaalmenetluse alustamisest kuni süüdistusakti esitamiseni, kokkuleppemenetluse ettepanekuni või õiguskaitseasutuse langetatava lõpliku otsuseni asja põhjendatuse kohta.

Kohtueelsed ettevalmistused seisnevad peamiselt tõendite kogumises ja kaitsmises ning materjalide ettevalmistamises otsustusprotsessi jaoks.

Kriminaalmenetlus algab kas menetluse algatamise määruse tegemisega või menetluse tagamise toiminguga, ühekordse menetlustoimingu või lõpliku menetlustoimingu tegemisega.

Eelvangistuse alternatiivideks on tagatis, lubadus või järelevalve. Sellised alternatiivid on võimalikud vaid juhul, kui eelvangistus määratakse põgenemisohu või tõkendina vahi alla võtmise tõttu. Kohus võib kasutada neid alternatiive, kui kodanike ühendus või mõni mainekas isik tagab teie hea käitumise või kui te annate kirjaliku lubaduse elada seaduskuulekat elu või kui kinnipidamise eesmärki on võimalik saavutada kriminaalhooldusametniku järelevalve kaudu.

Kohus võib põgenemisohu tõttu või tõkendina vahi alla võtmise alternatiivina nõustuda ka rahalise tagatisega (kautsjon). Kui rikute reegleid, läheb rahaline tagatis riigile ja teid paigutatakse eelvangistusse.

Kui teie puhul kasutatakse mõnda eelvangistuse alternatiivi, võib kohus kehtestada teile mõistlikud kohustused või piirangud (nt keeld lahkuda riigist või teatavast piirkonnast, kohtuda teatavate inimestega, juhtida sõidukit jne).

Euroopa järelevalvekorralduse eesmärk on edendada avalikkuse kaitset, võimaldades teie elukohariigi ametiasutustel teha ajal, mil te ootate kohtuistungit, järelevalvet teie kui isiku üle, kes elab ühes liikmesriigis, kuid kelle suhtes on algatatud kriminaalmenetlus teises liikmesriigis.

See on kinnipidamise alternatiiv, mille puhul järelevalvemeetmeid kontrollib elukohaliikmesriik. Kui neid meetmeid rikutakse, saadab liikmesriik isiku tagasi päritoluliikmesriiki.

Kuigi järelevalvemeetmeid käsitlev otsus hõlmab kõiki kuritegusid ega piirdu konkreetset liiki või konkreetse raskusastmega kuritegudega, tuleks järelevalvemeetmeid üldjuhul kohaldada kergemate rikkumiste korral.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.